

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2008. május 8.*

A C-491/06. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Vestre Landsret (Dánia) a Bírósághoz 2006. november 28-án érkezett, 2006. november 23-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Danske Svineproducenter**

és

a **Justitsministeriet**

között,

a **Den Europæiske Dyre- og Kødhandelsunion (UECBV)**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök, U. Løhmus, J. Klučka (előadó), A. Ó Caoimh és P. Lindh bírák,

* Az eljárás nyelve: dán.

főtanácsnok: Y. Bot,
hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2007. november 28-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Danske Svineproducenter képviseletében H. Sønderby Christensen advokat,
- a Den Europæiske Dyre- og Kødhandelsunion (UECBV) képviseletében J.-L. Mériaux, segítője: J. Seeger Perregaard advokat,
- a dán kormány képviseletében B. Weis Fogh, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Biering advokat,
- a belga kormány képviseletében A. Hubert, meghatalmazotti minőségben,
- a görög kormány képviseletében I. Chalkias és S. Papaioannou, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében F. Erlbacher és H. Støvlbæk, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1995. június 29-i 95/29/EK tanácsi irányelvvel (HL L 148., 52. o., magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet 17. kötet 466. o.) módosított, az állatok szállítás közbeni védelméről, valamint a 90/425/EGK és a 91/496/EGK irányelv módosításáról szóló, 1991. november 19-i 91/628/EGK tanácsi irányelv (HL L 340., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet 12. kötet 133. o.; a továbbiakban 91/628 irányelv) melléklete I. fejezete A. szakasza 2. pontja b) alpontjának, VI. fejezete 47. pontja D. szakaszának és VII. fejezete 48. pontja 3. pontja harmadik franciabekezdésének értelmezésére irányul.
- 2 A kérelmet a Danske Svineproducenter nevű szakmai szervezet és a Justitsministeriet (Igazságügyi Minisztérium) közötti, a 91/628 irányelvnek a dán jogba történő átültetésére vonatkozó jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

A 91/628 irányelv

- 3 A 95/628 irányelv harmadik és negyedik preambulumbekzdése így rendelkezik:

„mivel egyes tagállamok rendelkeznek az utazási időre, az etetési és itatási időközökre, a pihenőidőre és a férőhelyszükségletre vonatkozó szabályokkal; mivel ezen

előírások néhány esetben rendkívül részletesek, és egyes tagállamok arra használják fel azokat, hogy korlátozzák az élő állatok Közösségen belüli kereskedelmét; mivel az állatok szállításában részt vevő személyeknek világosan meghatározott kritériumokra van szükségük ahhoz, hogy közösségi szinten működhessenek, anélkül hogy a különböző nemzeti rendelkezésekkel összeütközésbe kerülnének;

mivel az élőállat-kereskedelem technikai akadályainak megszüntetése, valamint az érintett piaci szervezetek számára a zavartalan működés lehetővé tétele érdekében, a szóban forgó állatok számára kielégítő szintű védelem biztosítása mellett, szükséges a belső piacra vonatkozóan módosítani a 91/628/EGK irányelv szabályait, szem előtt tartva egyes állatfajták esetében az utazási idő, a pihenőidő, az etetési és itatási időközök, és a férőhelyszükséglet harmonizálását.”

- 4 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében a 91/628 irányelvet kell a házasított sertésfélék szállítására alkalmazni.
- 5 Ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdésének aa) pontja értelmében a tagállamok biztosítják, hogy „az egy állatra jutó férőhely (rakodási sűrűség) megfelel legalább a melléklet VI. fejezetében meghatározott számszerűsített értékeknek, az ugyanazon fejezetben említett állatokra és szállítóeszközökre vonatkozóan”, és hogy „az egyes állatfajokra vonatkozó utazási és pihenőidők, valamint etetési és itatási időközök megfelelnek a melléklet VII. fejezetében meghatározottaknak, az azon fejezetben említett állatokra vonatkozóan, a [...] 3820/85/EGK rendelet rendelkezéseinek sérelme nélkül.”
- 6 A 91/628 irányelv 5. cikke A. szakasza 1. pontjának c) alpontja értelmében a tagállamok biztosítják, hogy valamennyi szállító az ezen irányelvben említett állatok

szállításához olyan szállítóeszközt használjon, amely biztosítja az állatok szállítás közbeni kíméletére vonatkozó közösségi követelményeknek való megfelelést, különös tekintettel a mellékletben megállapított, valamint a 13. cikk (1) bekezdésével összhangban megállapítandó követelményekre.

- 7 A 91/628 irányelv mellékletének I. fejezete tartalmazza elsősorban a háziasított sertésfélék szállítására vonatkozó rendelkezéseket. Az A. szakasz 2. pontjának a)–c) alpontjai értelmében:

„a) Az állatoknak elegendő teret kell biztosítani, hogy természetes testtartásban állhassanak, és ha szükséges[,] válaszfalakat kell alkalmazni az állatok[nak a] szállítóeszköz mozgásával szembeni védelme érdekében. Ha az állatok védelmére vonatkozó különleges követelmények másként nem rendelik, az állatok számára a lefekvéshez elegendő helyet kell biztosítani.

b) A szállítóeszközöknek és a konténereknek olyan kialakításúnak kell lenniük, és azokat úgy kell kezelni, hogy megvédjék az állatokat a zord időjárási viszonyokkal és az éghajlati viszonyok jelentős ingadozásával szemben. A szállítási körülményeknek és a szállított állatok fajának megfelelő szellőztetést és légteret kell biztosítani.

Az állatok rekeszében (a továbbiakban: rekesz) és annak minden szintjén elegendő helyről kell gondoskodni, biztosítandó a megfelelő szellőzést [helyesen: ahhoz, hogy megfelelő szellőzést lehessen biztosítani] a természetes helyzetükben álló állatok felett oly módon, hogy az az állatokat semmiképp se zavarja természetes mozgásukban.

c) A szállítóeszközöknek és konténereknek könnyen takaríthatónak, szökésbiztosnak, és olyan kialakításúnak kell lenniük, illetve azokat úgy kell

kezelni, hogy megakadályozzák az állatok sérülését és szükségtelen szenvedését, valamint [...] biztosítsák az állatok védelmét. A konténereknek lehetővé kell tenni az állatok felügyeletét és ellátását, továbbá azt, hogy azokban az állatokat a szel-
lőztetés akadályozása nélkül lehessen elhelyezni. [...]"

8 A 91/628 irányelv melléklete VI. fejezete 47. pontjának D. szakasza előírja, hogy a sertésfélék közötti és vasúti szállítása tekintetében „[m]inden sertés [...] le tudjon feküdni”, és fel tudjon állni „[helyesen: legalább lefeküdni és természetes testhelyzetében állni tudjon]”, és hogy „[e] minimumkövetelmények betartása céljából a [szállított] 100 kg körüli sertések férőhelyszükséglete [helyesen: rakodási sűrűsége] nem haladhatja meg a 235 kg/m²-t.” Továbbá, „[a] sertések fajtája, mérete és fizikai állapota miatt előfordulhat, hogy a[z ily módon] minimális[an] előírt területet növelni kell [...]; az időjárási viszonyokra és a szállítás időtartamára figyelemmel legfeljebb 20%-os növelés válhat szükségessé [helyesen: a terület akár 20%-kal is növelhető]”.

9 A 91/628 irányelv melléklete VII. fejezete 48. pontjának 2. és 3. pontja értelmében:

„2. A szállítás időtartama az (1) bekezdésben említett fajok egyedei esetében nem haladhatja meg a nyolc órát.

3. A 2. pontban említett maximális szállítási idő meghosszabbítható, amennyiben a szállítóeszköz eleget tesz az alábbi kiegészítő követelményeknek:

[...]

- biztosított az állatokhoz való közvetlen hozzáférés,

- megfelelő szellőztetési lehetőséggel rendelkezik, amely a (külső és belső) hőmérséklet függvényében szabályozható,

[...]"

- 10 2007. január 5-én a 91/628 irányelvet az állatoknak a szállítás és a kapcsolódó műveletek közbeni védelméről, valamint a 64/432/EGK és a 93/119/EK irányelv és a 1255/97/EK rendelet módosításáról szóló, 2004. december 22-i 1/2005/EK tanácsi rendelet (HL 2005. L 3., 1. o.) hatályon kívül helyezte, és ennek helyébe lépett.

A 411/98/EK rendelet

- 11 Az élő állatok nyolc órát meghaladó időtartamú szállítására használt közúti járművekre vonatkozó kiegészítő állatvédelmi előírásokról szóló, 1998. február 16-i 411/98/EK tanácsi rendelet (HL L 52., 8. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet 22. kötet 294. o.) 1. cikke így rendelkezik:

„Ha a szállítási idő meghaladja a 91/628/EGK irányelv melléklete VII. fejezetének 2. pontjában megállapított nyolc órát, háziasított egyipar állatok, továbbá a háziasított szarvasmarha-, juh-, kecske- és sertésfélék Közösségen belüli szállítására használt

közúti járműveknek meg kell felelniük az e rendelet mellékletében előírt kiegészítő követelményeknek.”

12 A 411/98 rendelet mellékletének 3. pontja előírja:

„Megközelítés

A szállításra használt járműveket, az állatok felügyelete és megfelelő ellátása érdekében – beleértve különösen az etetésüket és itatásukat – úgy kell felszerelni, hogy minden szállított állat mindig közvetlenül megközelíthető legyen.”

A nemzeti szabályozás

13 A 91/628 irányelvet a dán jogba az állatok szállítás közbeni védelméről szóló, 1993. április 16-i 201. sz. rendeletet ültette át. E rendeletet a 2005. július 13-i 734. sz. rendelet (a továbbiakban: 734. rendelet) módosította, amelyben a Justitsministeriet új szabályozást vezetett be a sertések szállítására vonatkozóan. 2. cikkének (1) bekezdése értelmében a 734. rendelet 2005. augusztus 15-én lépett hatályba, a szállítási sűrűsége vonatkozó rendelkezések kivételével, amelyek ugyanezen rendelet 2. cikkének (2) bekezdése értelmében 2006. augusztus 15-én léptek hatályba.

A 734. rendeletnek a rekeszek magasságára vonatkozó rendelkezései

14 A 734. rendelet 6a. cikke értelmében:

„(1) A 40 kg vagy azt meghaladó súlyú sertések szállítása esetén az egyes fedélzetek között – a padlózat legmagasabb és a plafon legalacsonyabb pontja (például keresztgerenda vagy támfa alsó része) között mért – belső magasságnak szállítás közben az alábbi minimális követelményeknek kell megfelelnie:

Sertések		
Átlagsúly kg-ban	Belső magasság mechanikus szellőztetőrendszer alkalmazása esetén	Belső magasság más szellőztetőrendszer alkalmazása esetén
40	74 cm	89 cm
50	77 cm	92 cm
70	84 cm	99 cm
90	90 cm	105 cm
100	92 cm	107 cm
110	95 cm	110 cm
130	99 cm	114 cm
150	103 cm	118 cm
170	106 cm	121 cm
190	109 cm	124 cm
210	111 cm	126 cm
230	112 cm	127 cm

[...]

(3) A mechanikus szellőztető rendszernek elegendő és egyenletesen elosztott szellőzést kell biztosítania, legalább $61 \text{ m}^3/\text{órának}$ megfelelő nominális szellőzési kapacitással 100 kg sertéssúlyonként. Amennyiben a 40 kg vagy annál súlyosabb sertések szállításának teljes időtartama meghaladja a 8 órát, a 3. melléklet A. szakaszának 2. pontjában foglalt szabályoknak is meg kell felelni, amennyiben mechanikus szellőztetési rendszert alkalmaznak.

(4) Az állatok rekeszein belül és azok minden egyes szintjén mindenkor elegendő helynek kell lennie, hogy biztosított legyen a megfelelő szellőzés a sertések felett, amennyiben természetes helyzetükben állnak, természetes mozgásukat pedig semmilyen körülmények között nem lehet akadályozni.

(5) Amennyiben a 40 kg vagy azt meghaladó súlyú sertések szállításának teljes időtartama meghaladja a 8 órát, olyan szállítóeszközöket kell igénybe venni, amelyek – például emelhető tető és mozgatható fedélzet kombinálása vagy más hasonló szerkezet útján – mindenkor biztosítják valamennyi fedélzeten a padlózat legmagasabb és a plafon legalacsonyabb pontja (például keresztgerenda vagy támfa alsó része) között mért legalább 140 cm -es belső ellenőrzési magasságot. A 140 cm -es belső ellenőrzési magasság kialakításakor az állatok több fedélzeten történő szállítása esetén a felsőbb fedélzeteken szintén meg kell lennie legalább az (1) bekezdésben hivatkozott magasságnak.”

15 A 734. rendelet 3. cikke a következő átmeneti rendelkezéseket tartalmazza:

„(1) Az első alkalommal már 2005. augusztus 15-e előtt nyilvántartásba vett könnyű tehergépjárművek, nehéz tehergépjárművek, pótkocsis járművek és félpótkocsis

járművek stb. tekintetében a szállítók 2010. augusztus 15-ig a 40 kg és azt meghaladó súlyú sertések 8 órát meghaladó időtartamú szállítása esetében az alábbi szabályok szerinti szállítást is választhatják:

A 40 kg vagy azt meghaladó súlyú sertések szállítása esetében az egyes fedézetek közötti – a padlózat legmagasabb és a plafon legalacsonyabb pontja (például keresztgerenda vagy támfa alsó része) között mért – belső magasságnak a szállítás alatt meg kell felelnie az alábbi minimális követelményeknek:

Sertések		
Átlagsúly kg-ban	Belső magasság mechanikus szellőztetőrendszer alkalmazása esetén	Belső magasság más szellőztetőrendszer alkalmazása esetén
40 kg–110 kg súlyú sertések	100 cm	107 cm
110 kg–150 kg súlyú sertések	110 cm	118 cm
150 kg–230 kg súlyú sertések	112 cm	127 cm
230 kg-nál nagyobb súlyú sertések	> 112 cm	> 127 cm

(2) A mechanikus szellőztetőrendszernek elegendő és egyenletesen elosztott szellőzést kell biztosítania legalább 61 m³/órának megfelelő nominális szellőzési kapacitással 100 kg sertéssúlyonként.

(3) Az állatok rekeszein belül és azok minden egyes szintjén mindenkor elegendő helynek kell lennie, hogy biztosított legyen a megfelelő szellőzés az állatok felett, amennyiben természetes helyzetükben állnak, természetes mozgásukat pedig semmilyen körülmények között nem lehet akadályozni.

(4) Azon időszakban, melyben a 2. cikk (2) bekezdésben rögzített férőhely követelményeket még nem kell alkalmazni, a sertések 100 cm belső magasságnál történő szállítása esetében legalább $0,42 \text{ m}^2$ -t kell biztosítani 100 kg sertéssúlyonként.”

A 734. rendeletnek a rakodási sűrűségre vonatkozó szabályai.

- 16 A 734. rendeletnek az 1993. április 16-i 201. sz. rendelet II. mellékletét felváltó I. melléklete értelmében:

„D. Sertésfélék

Vasúti szállítás és közúti szállítás nehéz tehergépjárművekkel, beleértve a pótkocsis járműveket

1. 8 óránál rövidebb időtartamú szállítás:

Élősúly (kg)	Férőhely (m^2)/állat
25	0,17
50	0,26
75	0,33
100	0,42
200	0,70
250 vagy több	0,80

Az állatok fajtája, mérete és fizikai állapota szerint lehetséges, hogy a fent előírt minimum alapterület növelése szükséges. Maximum 20%-os mértékű növelés válhat szükségessé az időjárási viszonyoktól és az utazás tartamától függően.

2. 8 órát meghaladó időtartamú szállítás:

Élősúly (kg)	Férőhely (m ²)/állat
25	0,20
50	0,31
75	0,39
100	0,50
200	0,84
250 vagy több	0,96"

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 17 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Danske Svineproducenter a dán sertésenyésztők érdekeit védő szakmai szervezet. Mintegy 1700 tenyésztőt tömörít magába, akiknek össztermelése adja a dán sertéstermelés kétharmadát.
- 18 A Danske Svineproducenter 2005. május 14-én a Justitsministeriet elleni keresetet nyújtott be Vestre Landsrethez (nyugati regionális bíróság), azt állítva, hogy a 91/628 irányelvet a dán jogba átültető, a 734. rendelettel módosított szabályozás összeegyeztethetetlen ezen irányelv rendelkezéseivel, az EK 28–EK 30. cikkekkkel és az

EK 49. cikkkel, valamint az 1/2005 rendelettel. A Svineproducenter elsősorban arra hivatkozik, hogy a 734. rendeletnek a keresete benyújtása időpontjában még nem hatályos eltérő követelményei jogellenesek.

- 19 Mivel úgy ítélte meg, hogy a jogvita eldöntése a 91/628 irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezésétől függ, a Vestre Landsret úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és az alábbi kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [...] 91/628/EGK tanácsi irányelv melléklete I. fejezete A. szakasza 2. pontjának b) alpontjában és VII. fejezete 48. [pontja] 3. pontjának harmadik franciabekezdésében foglalt rendelkezéseket, hogy a tagállamok nem jogosultak olyan nemzeti átmeneti szabályok bevezetésére, amelyek szerint a 40–110 kg súlyú sertések szállítása esetében, amennyiben a szállítási idő a 8 órát meghaladja, minden egyes fedélzet tekintetében biztosítani kell a – padlózat legmagasabb és a plafon legalacsonyabb pontja között mért – legalább 100 cm-es belső magasságot, amennyiben mechanikus szellőztetőrendszert alkalmaznak?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [...] 91/628/EGK tanácsi irányelv melléklete I. fejezete A. szakasza 2. pontjának b) alpontjában és VII. fejezete 48. pontja 3. pontjának harmadik franciabekezdésében foglalt rendelkezéseket, hogy a tagállamok nem jogosultak olyan nemzeti szabályok bevezetésére, amelyek szerint a 40 kg vagy azt meghaladó súlyú sertések szállítása esetében, amennyiben az utazási idő a 8 órát meghaladja, olyan szállítóeszközöket kell kötelező jelleggel használni, amelyek – például emelhető tető és mozgatható fedélzet kombinálása, vagy más hasonló szerkezet útján – minden esetben biztosítják, hogy valamennyi fedélzet tekintetében kialakítható egy – a padlózat legmagasabb és a plafon legalacsonyabb pontja között mért – legalább 140 cm magas ellenőrzési pont, míg az állatok több fedélzeten történő szállítása esetén az egyes fedélzetek magasságának legalább 92 cm-nek kell lennie, amennyiben a szállított sertések átlagosan 100 kg súlyúak, és mechanikus szellőztetőrendszert alkalmaznak?

- 3) Úgy kell-e értelmezni a [...] 91/628/EGK tanácsi irányelv melléklete VI. fejezete 47. pontjának Sertések című D. szakaszában foglalt rendelkezéseket, hogy a tagállamok nem jogosultak olyan nemzeti szabályok bevezetésére, amelyek szerint a 8 óra időtartamot meghaladó szállítási műveletek esetében 100 kg sertésenként legalább 0,50 m²-t kell biztosítani?”

A szóbeli szakasz újbóli megnyitására irányuló kérelemről

- 20 2007. december 27-i levelével az alapügy felperese a szóbeli szakasz újbóli megnyitását kérte, arra hivatkozva, hogy a dán kormány fényképfelvételeket nyújtott be a Bírósághoz közvetlenül a tárgyalást megelőzően, ami megakadályozta őt, hogy ezen, általa méltánytalannak, késedelmesnek és tendenciózusnak minősített bizonyítékbenyújtás tekintetében érdekeit védelmezhesse. Arra hivatkozott továbbá, hogy az a tény, hogy az írásbeli észrevételeihez csatolt mellékleteket nem továbbították az írásbeli észrevételeket benyújtó többi érdekelthez, védelemhez való jogának megsértését jelenti.
- 21 Mindenekelőtt arra kell emlékeztetni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a Bíróság az eljárási szabályzat 61. cikkének megfelelően hivatalból, a főtanácsnok javaslatára vagy a felek kérelmére is elrendelheti a szóbeli eljárás újbóli megnyitását, ha úgy véli, hogy a tényállás nincs kellően feltárva, vagy ha az ügyet olyan érv alapján kellene eldönteni, amely nem került megvitatásra a felek között (lásd a C-17/98. sz., Emesa Sugar ügyben 2000. február 4-én hozott végzés [EBHT 2000., I-665. o.] 18. pontját, a C-210/03. sz., Swedish Match ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-11893. o.] 25. pontját, valamint a C-466/03. sz., Albert Reiss Beteiligungsgesellschaft ügyben 2007. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-5357. o.] 29. pontját).
- 22 Következésképpen, az EK 234. cikk közvetlen együttműködést hoz létre a Bíróság és a nemzeti bíróságok között egy, a felek kezdeményezésétől független nem peres eljárás keretében, amelynek során a felek írásbeli észrevételeket nyújthatnak be, és

felszólíthatják őket, hogy szóbeli észrevételeiket tárgyaláson ismertessék (lásd ebben az értelemben a 6/71. sz., Rheinmühlen Düsseldorf ügyben 1971. július 14-én hozott végzés [EBHT 1971., 719. o.] 1. pontját és a C-496/04. sz. Slob-ügyben 2006. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8257. o.] 34. pontját).

- 23 Továbbá, az EK 234. cikkben említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul, az ügy konkrét tényállásának megítélése a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik (lásd különösen a C-211/03., C-299/03. és C-316/03–C-318/03. sz., HLH Warenvertrieb és Orthica egyesített ügyekben 2005. június 9-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-5141. o.] 96. pontját, valamint a C-119/05. sz. Lucchini-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-6199. o.] 43. pontját). A Bíróság kizárólag a közösségi jogszabályok értelmezéséről és érvényességéről határozhat a nemzeti bíróságok által előterjesztett tények alapján (lásd különösen a 104/77. sz. Oehlschläger-ügyben 1978. március 16-án hozott ítélet [EBHT 1978., 791. o.] 4. pontját; valamint a C-467/04. sz., Gasparini és társai ügyben 2006. szeptember 28-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-9199. o.] 41. pontját). Ennek keretében a nemzeti bíróság feladata a jogvita alapjául szolgáló tényállás megállapítása és ebből a határozatára vonatkozó következmények levonása (lásd ebben az értelemben különösen a 17/81. sz., Pabst & Richarz ügyben 1982. április 29-én hozott ítélet [EBHT 1982., 1331. o.] 12. pontját és a C-291/05. sz. Eind-ügyben 2007. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-10719. o.] 18. pontját).
- 24 Azon fényképfelvételeket illetően, amelyeknek a Bírósághoz történt benyújtására hivatkoztak, elegendő azt megállapítani, hogy a bírák és az ügyvédek számára a tárgyalás kezdete előtt tartott megbeszélésen a Bíróság tájékoztatta ez utóbbiakat, hogy a hivatkozott fényképfelvételeket a bírák nem kapták meg, és ezeknek a tárgyaláson történő benyújtását el fogják utasítani.
- 25 Azt az érvelést illetően, miszerint az alapügy felperese észrevételeihez csatolt dokumentumok nem kerültek továbbításra, meg kell állapítani, hogy ezek az észrevételek az írásbeli észrevételeket benyújtó többi érdekelthez továbbításra kerültek, terjedelmük okán a hivatkozott dokumentumok nélkül. Az is megállapítható, hogy ez utóbbiaknak tudomásuk volt e mellékletek létezéséről, amelyek részletes felsorolása

a hivatkozott észrevételek utolsó részét alkotja, következésképpen lehetőségük volt, hogy ezekbe a Bíróság Hivatalánál betekintsenek, illetve kérjék ezek megküldését.

- 26 A fenti megállapításokra figyelemmel az alapügy felperese által benyújtott, a szóbeli szakasz újbóli megnyitására irányuló kérelemnek nem lehet helyt adni.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes megjegyzések

- 27 Emlékeztetni kell arra, hogy az EK 249. cikk harmadik bekezdésének értelmében az irányelv az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja.
- 28 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében minden tagállam, amely valamely irányelv címzettje, köteles a nemzeti jogrendjében valamennyi szükséges intézkedést meghozni az irányelv teljes érvényesülésének biztosítása céljából, az irányelv által követett célnak megfelelően (lásd különösen a C-336/97. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1999. június 17-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-3771. o.] 19. pontját és a C-321/05. sz. Kofoed-ügyben 2007. július 5-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-5795. o.] 41. pontját).
- 29 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Bíróság már kimondta, hogy a 91/628 irányelv által követett fő célkitűzés az állatok szállítás közbeni védelme (lásd ebben az értelemben a C-37/06. és C-58/06. sz., Viamex Agrar Handel és ZVK egyesített ügyekben

2008. január 17-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-69. o.] 29. pontját). Az is megállapítható, amint az a 91/628 irányelv második preambulumbekzdéséből, valamint a 95/29 irányelv negyedik preambulumbekzdéséből következik, hogy a 91/628 irányelv az élőállat-kereskedelem technikai akadályainak felszámolására, valamint a piaci szervezetek zavartalan működésének biztosítására irányuló közösségi politika keretében került elfogadásra

30 A 95/29 irányelv negyedik preambulumbekzdéséből továbbá az következik, hogy a 91/628 irányelv célja az utazási idő, a pihenőidő, az etetési és itatási időközök, és a férőhelyszükséglet harmonizálásának megvalósítása egyes állatfajták esetében. Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy ha a 91/628 irányelv egyes rendelkezései pontosak is, egyéb rendelkezései általános jellegűek (lásd ebben az értelemben a C-350/97. sz. Monsees-ügyben 1999. május 11-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2921. o.] 26. pontját).

31 E körülményekre figyelemmel az irányelv átültetését az általa követett célkitűzések tiszteletben tartásával kell elvégezni, és a tagállamok rendelkezésére álló mérlegelési mozgástér ezen irányelv rendelkezéseinek pontosságától függ. Továbbá, a hivatkozott átültetést az arányosság elvének szigorú tiszteletben tartása mellett kell elvégezni. E tekintetben a Bíróság különösen azt állapította meg, hogy az arányosság elvét, amely a közösségi jog általános elve, és amelyet a Bíróság ítélkezési gyakorlatában több alkalommal is megerősített, többek között a közös agrárpolitika területén (lásd különösen a C-189/01. sz., Jippes és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-5689. o.] 81. pontját, valamint a C-310/04. sz., Spanyolország kontra Tanács ügyben 2006. szeptember 7-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-7285. o.] 97. pontját), a közösségi jogot alkalmazó közösségi jogalkotónak, nemzeti jogalkotóknak és bíróságoknak egyaránt tiszteletben kell tartaniuk (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Viamex Agrar Handel és ZVK egyesített ügyekben hozott ítélet 33. pontját).

32 Következésképpen a tagállamoknak az átültetési eljárás során anélkül kell tiszteletben tartaniuk az állatok szállítás közbeni védelmének fő célkitűzését, hogy ezzel akadályoznák a 91/628 irányelv egyéb célkitűzéseinek megvalósítását.

- 33 E megjegyzések fényében kell értékelni azt, hogy az olyan nemzeti intézkedések, mint az alapügyben szereplők, biztosítják-e a 91/628 irányelv rendelkezéseinek teljes érvényesülését az általa követett célkitűzésekkel és az arányosság elvével összhangban.

Az első és a második kérdésről

- 34 Első és második kérdésében – amelyeket együtt célszerű vizsgálni – a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy 91/628/EGK irányelv melléklete I. fejezete A. szakasza 2. pontjának b) alpontjában és VII. fejezete 48. pontja 3. pontjának harmadik francia-bekezdésében foglalt rendelkezéseket úgy kell-e értelmezni, hogy ezek lehetővé teszik valamely tagállam számára, hogy:

- olyan átmeneti nemzeti rendszert vezessenek be, amely szerint a 40–110 kg súlyú sertések szállítása esetében, amennyiben a szállítási idő a 8 órát meghaladja, minden egyes fedélzet tekintetében – a padlózat legmagasabb és a plafon legalacsonyabb pontja között mért – legalább 100 cm-es belső magasságot kell biztosítani, amennyiben mechanikus szellőztetőrendszert alkalmaznak;

- olyan nemzeti rendszert vezessenek be, amely szerint a 40 kg vagy azt meghaladó súlyú sertések szállítása esetében, amennyiben a szállítási idő a 8 órát meghaladja, olyan szállítóeszközöket kell kötelező jelleggel használni, amelyek minden esetben biztosítják, hogy valamennyi fedélzet tekintetében kialakítható egy legalább 140 cm magas ellenőrzési pont, míg mechanikus szellőztetőrendszert alkalmazó és több szintű jármű esetében valamennyi fedélzet belső magasságának legalább 92 cm-nek kell lennie, amennyiben a szállított sertések átlagosan 100 kg súlyúak.

- 35 Meg kell állapítani, hogy a 91/628 irányelv rendelkezései arra kötelezik a tagállamokat, hogy olyan szabályozási minimumokat fogadjanak el, amelyek biztosítják, hogy a sertések a közúti szállítás során megfelelő magasságú és alapterületű férőhelyel, valamint megfelelő szellőztetéssel rendelkezzenek, amely követelmények növelhetők, ha a szállítás időtartama meghaladja a nyolc órát.
- 36 A 91/628 irányelv 5. cikke A. szakasza 1. pontjának b) alpontja ugyanis annak biztosítására kötelezi a tagállamokat, hogy az állatok szállítását végző valamennyi szállító az ezen irányelv hatálya alá tartozó állatokat olyan szállítóeszközök használatával szállítsa, amelyek alkalmasak az állatok szállítás közbeni jólétére vonatkozó közösségi követelmények, különösen a szóban forgó irányelv mellékletében szereplő, és ugyanezen irányelv 13. cikke (1) bekezdésének értelmében meghatározandó követelmények tiszteletben tartásának biztosítására. A 91/628 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének aa) pontja előírja, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy különösen az egy állatra jutó férőhely (rakodási sűrűség) megfelelően legalább az e melléklet VI. fejezetében meghatározott számszerűsített értékeknek. A szóban forgó melléklet VI. fejezete, amely 47. pontjának D. szakaszában írja elő a sertésekre vonatkozó szállítási sűrűséget, úgy rendelkezik, hogy a közúti szállítások tekintetében valamennyi sertés legalább természetes testhelyzetében feküdni és állni tudjon. E rendelkezés előírja továbbá, hogy e minimumkövetelmények betartása céljából a szállított 100 kg körüli sertések rakodási sűrűsége nem haladhatja meg a 235 kg/m^2 -t. E rendelkezés emellett előírja azt is, hogy a sertések fajtája, mérete és fizikai állapota miatt előfordulhat, hogy a minimálisan előírt területet növelni kell; az időjárási viszonyokra és a szállítás időtartamára figyelemmel a terület legfeljebb 20%-kal növelhető.
- 37 Hangsúlyozni kell továbbá, hogy a 91/628 irányelv melléklete I. fejezete A. szakasza 2. pontjának b) alpontjában csak annak előírására szorítkozik, hogy a szállítóeszközöknek olyan kialakításúnak kell lenniük, hogy a rekeszekben és ezek minden szintjén annyi szabad helyet biztosítsanak, amely elegendő a megfelelő szellőzés biztosításához a természetes helyzetükben álló állatok felett, és amely az állatokat semmiképpen sem zavarja természetes mozgásukban. Ugyanezen melléklet VII. fejezete 48. pontja 3. pontjának harmadik franciabekezdése nem teszi lehetővé az állatok szállítását, ha ennek időtartama a nyolc órát meghaladja, kivéve ha a szállítóeszköz megfelel a kiegészítő követelményeknek, és különösen ha az állatokhoz való közvetlen hozzáférés biztosított.

- 38 Következésképpen, mivel maga a közösségi jogalkotó a 91/628 irányelvben nem írta elő a rekeszek pontos magasságát, a tagállamok bizonyos mozgástérrel rendelkeznek az olyan nemzeti rendelkezések elfogadásának tekintetében, amelyek lehetővé teszik ezen irányelv rendelkezéseinek hatékony érvényesülését az általa követett célkitűzéseknek megfelelően és a közösségi jog tiszteletben tartása mellett.
- 39 Az alapügyben szereplő rendelkezéseket illetően, amint az az írásbeli és a szóbeli eljárás során a Bíróság elé terjesztett észrevételekből is kiderül, a Dán Királyság a 91/628 irányelvben a rekeszek magassága vonatkozásában előírt, túlságosan is általános követelményeket nemzeti jogában pontosan meghatározott kötelezettségekké szándékozott átalakítani. E tekintetben úgy ítélte meg, hogy az állat-egészségügyi és állatjóléti tudományos bizottságnak – amely közösségi bizottság – az állatok szállítás közbeni jólétére vonatkozó, 2002. március 11-én kibocsátott véleményét tekinti alapnak, azon okból, hogy e vélemény a 91/628 irányelv kidolgozása során alapul vetteknel újabb keletű tudományos adatokat vesz figyelembe. A dán kormány szerint tehát a szóban forgó ajánlás a legjobb alap ezen irányelv előírásainak pontosításához és az állatok védelmének biztosításához.
- 40 Meg kell állapítani, hogy valamely olyan szabályozás, mint az alapügyben szereplő, amely a rekeszek magassága vonatkozásában számszerűsített adatokat tartalmaz a célból, hogy a szállítók a 91/628 irányelvben foglaltaknál pontosabb előírásokra támaszkodhassanak, főszabály szerint a tagállamoknak az EK 249. cikkben biztosított mérlegelési mozgásterébe tartozik, mindenesetre azon feltétellel, hogy e szabályozás, mivel alkalmas arra, hogy veszélyeztesse az ezen irányelv által követett, az élőállat-kereskedelem technikai akadályainak felszámolására és a piaci szervezetek zavartalan működésére irányuló célkitűzések megvalósítását, objektívan szükséges és arányos legyen a tekintetben, hogy biztosítani lehessen a szóban forgó irányelv által követett fő célkitűzés megvalósítását, tehát az állatok szállítás közbeni védelmét.
- 41 E tekintetben a dán kormány észrevételeiből az tűnik ki, hogy a Dán Királyság az alapügyben vitatott szabályozásban a 91/628 irányelv egyéb célkitűzéseéhez

viszonyítva elsőbbséget biztosított az állatok szállítás közbeni védelme célkitűzésének. E kormány hangsúlyozza, hogy – mivel az állatok jóléte elsődleges kérdés – elszándékozott kerülni az állatok szállítás közbeni szükségtelen szenvedését, minden lehetséges mértékben figyelembe véve azonban a fennálló gazdasági érdekeket, elsősorban a szállítók gazdasági érdekeit, valamint az új követelményekhez való alkalmazkodási képességeiket.

42 A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott adatokból kiderül továbbá, hogy a szóban forgó szabályozás egyik célkitűzése az volt, hogy megnehezítse és költségesebbé tegye az állatok szállításra vonatkozó követelmények teljesítésének feltételeit, és így közvetett módon csökkentse a vágóhidakra hosszú időtartamon keresztül szállított állatok számát. Az alapügyben vitatott rendelkezések elsősorban azzal a következménnyel járnak, hogy az állatok szállítására szokásosan használt járműveket át kell alakítani, ami a dán kormány becslése szerint az exportálók számára mintegy 10 000–20 000 euró többletköltséget jelent közúti járműszerelvényenként.

43 E körülményekre figyelemmel nem zárható ki, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló szabályozás tiszteletben tartásából eredő többletköltség és az e szabályozásból esetlegesen következő technikai nehézségek olyan jellegűek, hogy akadályozzák az élőállat-kereskedelem technikai akadályainak felszámolására és a piaci szervezetek zavartalan működésére irányuló célkitűzések megvalósítását, és így módon korlátozzák az áruk szabad mozgását, mind a kivitel, mind pedig a behozatal tekintetében.

44 Mivel a Bíróság elé terjesztett ügyiratokban nem található semmiféle, az alapügyben vitatott szabályozásnak a közös piac zavartalan működésére gyakorolt hatására vonatkozó adat, különösen más tagállamok azon sertésenyésztői vonatkozásában, akik dán területre szállítják az állatokat, a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy ebből a szabályozásból olyan jellegű technikai nehézségek következnek-e, amelyek megakadályozhatják a 91/628 irányelvnek az élőállat-kereskedelem technikai akadályainak felszámolására és a piaci szervezetek zavartalan működésére

irányuló célkitűzései megvalósítását, illetve e különböző tényezők fényében annak értékelése, hogy a Dán Királyság a szóban forgó szabályozás elfogadásával túlterjeszkedett-e az irányelvben megállapított mérlegelési mozgástéren. A szóban forgó bíróságnak különösen azt kell biztosítania, hogy ez a szabályozás, mivel alkalmas arra, hogy veszélyeztesse e két célkitűzés megvalósítását, objektívan szükséges és arányos legyen a tekintetben, hogy biztosítsa a szóban forgó irányelv által követett fő célkitűzés megvalósítását, tehát az állatok szállítás közbeni védelmét.

45 E tekintetben először is azt kell megvizsgálnia, hogy az alapügyben vitatott rendelkezésből következő többletköltségek és technikai nehézségek nem olyan jellegűek-e, hogy hátrányos helyzetbe hozhatják az e szabályozást elfogadó tagállam sertés-tenyésztőit. Ezt követően pedig azt kell biztosítania, hogy a szóban forgó rendelkezések nem hátrányosak-e a termékeiket exportálni kívánó ezen termelők számára a többi tagállam azon termelőihez viszonyítva, akiknek nem kellett viselniük a közúti járműszerelvények műszaki átalakításával kapcsolatos többletköltségeket. Végül e bíróságnak azt kell megvizsgálnia, hogy a szóban forgó rendelkezések nem hozzák-e hátrányosabb helyzetbe a többi tagállam azon sertés-tenyésztőit, akik Dániába, vagy e tagállamon keresztül kívánnak állatokat szállítani, és akiknek szintén át kell alakítaniuk közúti szerelvényeiket, hogy megfeleljenek a dán szabályozásnak.

46 A fenti megállapításokra figyelemmel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy valamely olyan szabályozás, mint az alapügyben szereplő, amely az állatok rekeszeinek magassága vonatkozásában számszerűsített adatokat tartalmaz a célból, hogy a szállítók a 91/628 irányelvben foglaltaknál pontosabb előírásokra támaszkodhassanak, a tagállamoknak az EK 249. cikkben biztosított mérlegelési mozgásterébe tartozhat, azzal a feltétellel, hogy e szabályozás, amely tiszteletben tartja az állatok szállítás közbeni védelmének ezen irányelv által követett célkitűzését, az arányosság elvének megsértésével nem akadályozza az irányelv által hasonlóképpen követett, az élőállat-kereskedelem technikai akadályainak felszámolására és a piaci szervezetek zavartalan működésére irányuló célkitűzések megvalósítását. A nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a szóban forgó szabályozás tiszteletben tartja-e ezen elveket.

A harmadik kérdésről

- 47 Harmadik kérdésével a nemzeti bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a 91/628/EGK tanácsi irányelv melléklete VI. fejezete 47. pontjának D. szakaszát úgy kell-e értelmezni, hogy a tagállamok nem jogosultak olyan nemzeti szabályok bevezetésére, amelyek szerint a 8 óra időtartamot meghaladó szállítási műveletek esetében 100 kg sertésenként legalább 0,50 m² területet kell biztosítani.
- 48 E tekintetben egyfelől arra kell emlékeztetni, hogy a 91/628 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének aa) pontja értelmében a tagállamok biztosítják, hogy az egy állatra jutó férőhely (rakodási sűrűség) megfelel legalább a melléklet VI. fejezetében meghatározott számszerűsített értékeknek, az ugyanazon fejezetben említett állatokra és szállítóeszközökre vonatkozóan. Másfelől, a szóban forgó fejezet 47. pontjának D. szakasza előírja, hogy az e rendelkezés által előírt minimumkövetelmények – tehát, hogy a sertések lefeküdhessenek, és természetes testhelyzetükben állhassanak – betartása céljából a szállított 100 kg körüli sertések rakodási sűrűsége nem haladhatja meg a 235 kg/m²-t, ami egy 100 kg-s sertés esetében 0,42 m²-nek felel meg. Ugyanezen rendelkezés előírja továbbá, hogy a sertések fajtája, mérete és fizikai állapota miatt előfordulhat, hogy a minimálisan előírt területet növelni kell, és a terület az időjárási viszonyokra és a szállítás időtartamára figyelemmel legfeljebb 20%-kal növelhető.
- 49 A 91/628 irányelv VI. fejezete 47. pontja D. szakaszának megfogalmazásából tehát az következik, hogy a közösségi jogalkotó a 100 kg körüli sertések rakodási sűrűségére vonatkozó minimumkövetelményeket rögzítette kifejezetten, és különösen azt tette lehetővé a tagállamok számára, hogy az időjárási viszonyokra és a szállítás időtartamára figyelemmel e követelményeket 20%-os határon belül emelhessék.
- 50 Márpedig meg kell állapítani, hogy valamely olyan nemzeti rendelkezés, amely megköveteli, hogy nyolc óra időtartamot meghaladó szállítás esetén az egy állatra jutó férőhely legalább 0,50 m² legyen a 100 kg-os sertések esetében, megfelel a

91/628 irányelvnek a jelen ítélet 48. pontjában hivatkozott rendelkezéseiben előírt minimum- és maximumkövetelményeknek. Az e nemzeti rendelkezésben előírt kötelező minimális férőhely növelését a szállítás időtartama indokolja, és a közösségi jogalkotó által az e rendelkezésben megengedett 20%-os határon belül marad.

- 51 E körülményekre figyelemmel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 91/628/EGK tanácsi irányelv melléklete VI. fejezete 47. pontjának D. szakaszát úgy kell értelmezni, hogy a tagállamok jogosultak olyan nemzeti szabályok bevezetésére, amelyek szerint a 8 óra időtartamot meghaladó szállítási műveletek esetében a 100 kg-os sertések tekintetében legalább 0,50 m² területet kell állatonként biztosítani.

A költségekről

- 52 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Valamely olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügyben szereplő, amely az állatok rekeszeinek magassága vonatkozásában számszerűsített adatokat tartalmaz a célból, hogy a szállítók az 1995. június 29-i 95/29/EK tanácsi irányelvvel módosított, az állatok szállítás közbeni védelméről, valamint a**

90/425/EGK és a 91/496/EGK irányelv módosításáról szóló, 1991. november 19-i 91/628/EGK tanácsi irányelvben foglaltaknál pontosabb előírásokra támaszkodhassanak, a tagállamoknak az EK 249. cikkben biztosított mérlegelési mozgásterébe tartozhat, azzal a feltétellel, hogy e szabályozás, amely tiszteletben tartja az állatok szállítás közbeni védelmének e módosított irányelv által követett célkitűzését, az arányosság elvének megsértésével nem akadályozza az ezen módosított irányelv által hasonlóképpen követett, az élőállat-kereskedelem technikai akadályainak felszámolására és a piaci szervezetek zavartalan működésére irányuló célkitűzések megvalósítását. A nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy szóban forgó szabályozás tiszteletben tartja-e ezen elveket.

- 2) A 95/29 irányelvvel módosított 91/628/EGK tanácsi irányelv melléklete VI. fejezete 47. pontjának D. szakaszát úgy kell értelmezni, hogy a tagállamok jogosultak olyan nemzeti szabályok bevezetésére, amelyek szerint a 8 óra időtartamot meghaladó szállítási műveletek esetében a 100 kg-os sertések tekintetében legalább 0,50 m² területet kell állatonként biztosítani.

Aláírások